

Joroisten seudun vesienhoitotyö etenee, tilannekatsaus, kesäkuu 2014

Joroisselän kunnostustarve ja aikaisemmat selvitykset

Joroisselän käyttökelpoisuuden monipuoliseen virkistyskäyttöön on jo 1990-luvulla todettu heikentyneen ja aloitteita sekä osasuunnitelmia ja selvityksiä on tehty myös tilanteen korjaamiseksi. Toiminnan tavoitteena on ollut Joroisselän rehevöitymisen pysäyttäminen ja parantaminen sekä paremman tilan turvaaminen myös jatkossa. Taustalla työlle on ollut mm. tavoite luoda edellytyksiä matkailulle. Joroisten sataman toteutettu kunnostus 1990-luvun lopulla kuului myös tähän kokonaisuuteen. Joroisselälle oli suunniteltu myös hoitokalastushanke minkä yhteydessä on tehty Joroisselän kunnostussuunnitelmaa. 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen loppupuolella Joroisselän alueelle on tehty jonkin verran myös mm. luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnittelua.

Joroisselällä nykyisen vesienhoidon tavoitteet ovat pitkälti yhtenevät aikaisempien tavoitteiden kanssa. Tavoitteena on rehevöitymisen pysäyttäminen sekä vesialueen tilan parantaminen ja hyvän tilan turvaaminen myös jatkossa. Joroisten taajaman läheisyydessä sijaitsevalla vesialueella on tärkeä merkitys mm. alueen virkistyskäytölle. Joroisten alue on yksi Etelä-Savon ELY-keskuksen vesienhoidollisista painopistealueista.

Merkittävimmät suunnitellut toimenpidet kokonaisuudet vesialueen tilan parantamiseksi ovat järven valuma-alueelta ravinteita järveen tuovan hajakuormituksen vähentäminen sekä tätä työtä tukien Joroisselän vinoutuneen, särkikalavaltaisen kalakannan tehokas hoitokalastus.

Nykyinen toiminta

Tilanne tällä hetkellä

Joroisselän alueella on tarvittu nykyisen toiminnan alkuvaiheessa mm. vesien tilan ja kuormituksen lisäseuranta sekä muita selvityksiä tietopohjan täydentämiseksi jotta vesienhoitotoimenpiteiden suunnittelua on voitu painottaa alueille joilla on merkitystä Joroisselän tilan kannalta. Tämän jälkeen työtä on voitu jatkaa yksityiskohtaisemman suunnittelun suuntaan sekä maa-alueilta tulevan kuormituksen että itse järvestä tapahtuvan toiminnan, lähinnä poistokalastuksen osalta. Mm. toimenpiteiden edistämisen kannalta myös vesialueiden osakaskuntien yhdistämisellä on ollut ja on myös jatkossa suuri merkitys jotta mm. poistokalastustoimenpiteiden suunnittelu ja toteuttaminen onnistuu hyvin ja kattavasti.

Kuormitusselvitys on valmistunut

Joroisselän alueelle on v. 2014 alkupuolella valmistunut kuormitusselvitys. Selvityksessä kuvataan Joroisselkään tulevaa kuormitusta vuosina 2012 ja 2013 täydennetyn vedenlaatu- ja virtaama-aineiston sekä tätä tukien myös Suomen Ympäristökeskuksen kehittämän VEMALA - vesistömallijärjestelmän avulla. Vesinäyteaineistoa koottiin Joroisselkään laskevista suurista joista sekä pienemmistä ojista ja puroista painottaen havaintoja kevät- ja syystulvien aikaan.

Joroisselkään ja Valvatukseen laskevien jokien ja purojen veden laadusta ei ollut aikaisemmin saatavilla kattavampaa vedenlaatuaineistoa lukuun ottamatta Joroisselkää ja Joroisvirtaa. Valvatuksen alueelta tietoa oli kattavammin vain itse järvestä ja Valvatuksen pohjoisosaan laskevista virtavesistä havaintoaineisto puuttui käytännössä kokonaan. Tiedon lisäämiseksi veden laatua ja määrää on havainnoitu laajalti Joroisselän ja

Valvatuksen alueelta vuosina 2012 ja 2013. Tietoa alueen eri osien kuormituksesta tarvitaan merkittävien kuormituslähteiden selvittämiseksi ja vesiensuojelutoimenpiteiden kohdentamiseen.

ProJoroisselkä- yhdistys on myös organisoinut Joroisselän alueella kattavan veden näkösyvyyden kesäaikaisen seurannan/mittauksen. Tämä mittaus on tapahtunut mm. yhdistyksen jäsenten toimesta v. 2012 viidellä ja vuonna 2013 seitsemällä mittauskohteella ja jatkuu myös kesällä 2014. Tulokset antavat hyvää tietoa järven tilan ja siinä tapahtuvien muutosten seurantaan.

Vesienhoidon suunnittelu Joroisten alueella

Valuma-alueen vesiensuojelutoimenpiteet

V. 2013 aloitettiin valuma-alueella vesiensuojelun yleissuunnittelu. Kohteena v. 2013 oli Joroisselkään laskevan Valvatuksen valuma-alue jolle valmistui kosteikkojen yleissuunnitelma. Vuonna 2014 suunnittelua jatketaan Joroisselän valuma-alueella missä kohteena ovat Kolkonjärven ja Joroisselän välinen Enojoen valuma-alue ja Joroisjoen alue välillä Liuna- Joroisselkä. Samoin katsastetaan riittävässä määrin myös Joroisselän lähintä valuma- aluetta. Yleissuunnitelmien pohjalta on valuma-alueelle tarkoitus suunnitella mahdollisuuksien mukaan lisää kosteikkoja jo alueella olevien lisäksi. Kosteikoilla pyritään osaltaan vähentämään maa-alueilta tulevaa ravinnekuormitusta mm. pidättämällä virtauksen mukanaan tuomaa kiitoainesta sekä sitomalla ravinteita kasvillisuuteen. mm. suunniteltavien kosteikkojen avulla.

Poistokalastus

Poistokalastuksen osalta Joroisselälle ja muille Joroisten kohdejärville on tehty v. 2013- 2014 kolmevuotinen poistokalastuksen hankesuunnitelma vuosille 2014-2016. Hankkeen painopiste on Joroisselällä mutta mukana hankkeessa ovat myös Kaitaisten vedet ja Haapaselkä. Hankkeessa ovat mukana Joroisten kunta, Joroisten kalastusalue, Haapaselän osakaskunta, ~~Joroisselän~~ **Joroisten?** osakaskunta, Kaitaisten osakaskunta, Pihlaan osakaskunta, sekä Etelä-Savon elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus.

Tavoitteena on poistaa Joroisselästä vuosittain 50000kg kalaa ja muista kohteista tätä vähemmän, tavoitteet kohteesta riippuen noin 10000-20000kg/v. Hanke käynnistyi keväällä 2014 ja heti jäiden lähdön jälkeen aloitettiin Joroisselällä poistokalastus. Hanke on lähtenyt hyvin käyntiin ja keväällä reilussa kolmessa viikossa saatiin vuoden 2014 tavoitteesta kalastettua yli puolet, n. 36000 kg kalaa ja muilla kohteilla joitakin tonneja ja työ on edennyt hyvin. aikataulussa.

Jotta poistokalastuksella saavutettava hyöty Joroisselän tilaan olisi tulevaisuutta ajatellen pysyvämpi, pitäisi myös alueen valuma-alueelta tulevaa kuormitusta saada vähennettyä tehokkaasti ja laaja-alaisesti. Tämä työ vaatii osaltaan positiivista suhtautumista alueen vesiensuojeluun, sillä saatavien ympäristöhyötyjen sisäistämistä sekä kattavia toimenpiteitä kuormituksen vähentämiseksi.

Joroisten pohjavedet

Joroisissa on kaksi merkittävää pohjavesialuetta, Tervaruukinsalon sekä Kolman ja Kotkatharjun pohjavesialueet joille on tehty suojelusuunnitelmat Etelä-Savon ELY- keskuksessa osana EU- rahoitteista projektia. Näiden suojelusuunnitelmien toteuttamiseen organisointi ja toteuttaminen on meneillään. Pohjavesialueiden merkittäviä riskejä ovat maa-ainesten otto, liikenne, pilaantuneet maa-alueet ja muut riskitoiminnat pohjavesialueilla.

Vesienhoidon suunnittelu Joroisten alueella

Vesienhoidon toinen suunnittelukausi, kuulemiskierros alkaa lokakuussa 2014

Yleisesti vesienhoidon keskeisenä tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa jokien, järvien ja rannikovesien sekä pohjavesien tilaa niin, ettei niiden tila heikkene sekä pyrkiä kaikkien vesien hyvään tilaan. Vesien tilan parantamiseksi ja säilyttämiseksi tarvittavia toimenpiteitä suunnitellaan ELY- keskusten toimialueilleen laatimissa toimenpideohjelmissa, joiden laadinnan yhteydessä myös hoidetaan pääosa käytännön yhteistyöstä sidosryhmien kanssa mm ELY- keskuksiin perustetuissa yhteistyöryhmissä. Ely- keskusten toimenpideohjelmien yhteenvedoksi kootaan vesienhoitosuunnitelmat jotka ovat vesienhoitoaluekohtaisia. Vesienhoitoalueita on Suomessa seitsemän + Ahvenanmaa. Joroisten alue kuuluu Vuoksen vesienhoitoalueeseen

Kuuleminen 2. suunnittelukierroksen vesienhoitosuunnitelmista sekä niiden pohjana olevista toimenpideohjelmista alkaa lokakuun alussa 2014

Joroisten alueen vesienhoidon suunnittelu 2. suunnittelukaudella

Vesienhoidon suunnittelussa kaudelle 2016-2021 kosteikkojen ja laskeutusaltaiden toteuttamiskelpoisten määrien osalta on käytetty mm. Valvatuksen valuma-alueella 2013 tehtyä kosteikkojen yleissuunnitelmaa sekä aikaisemmin mm. Joroisselän eteläpään ja Haapaselän lounais-eteläosien maa-alueille tehtyä ns. Lumo- suunnitteluaineistoa.

Vesienhoidon suunnittelussa on toisella suunnittelukierroksella pyritty suunnittelemaan toimenpiteitä realistiselta pohjalta niin, että niillä olisi myös mahdollisuus toteutua käytännössä suunnitelman tasoisina. Merkittävä osa suunnittelusta kohdistuu valuma-alueilta vesiin kohdistuvan hajakuormituksen vähentämiseen. Vuosille 2016-2021 kosteikoiden ja laskeutusaltaiden osalta näitä on suunnittelussa esitetty Valvatukselle, Joroisselälle ja Haapaselälle kullekin tasoa 5 kpl, yhteensä 15 kpl. Suojavyöhykkeiden osalta on esitetty kaudelle v. 2016-2021 n. 10 % aikaisemmissa suunnitelmissa arvioidusta kokonaistarpeesta ja tilakohtaista neuvontaa on esitetty toimenpiteenä n. 50% suunnittelualueen tiloista. Ravinteiden käytön hallinnan ja talviaikaisen eroosiontorjunnan osalta toimenpidemäärät ovat alueellisia ja koskevat keskimäärin koko Etelä-Savoa. Nämä on esitetty prosentteina peltopinta-alasta. Ravinteiden käytön hallinnan osalta maakunnan tasolla tavoite yli 70% joka on pakollinen toimenpide maatalouden ympäristökorvausjärjestelmässä mutta kattavuus riippuu kuitenkin osallistumisesta. Talviaikaisen eroosiontorjunnan osalta maakuntatason tavoite on 86% peltopinta-alasta mikä on nykyistä tasoa.

Maatalouden osalta vesienhoidon toimenpiteistä on yleisesti keskusteltu työn pohjaksi ELY- keskuksessa myös maatalouden asiantuntijoiden kanssa useammassa työkokouksessa. Muita toimenpiteitä alueella ovat poistokalastus jota toteutetaan v. 2014 aloitetussa, edellämainitussa hankkeessa tehdyn suunnitelman mukaisesti. Vesikasvien poiston osalta ei toimenpiteitä ole suunniteltu.

Valuma-alueelle kohdennetaan tarpeellisessa määrin myös metsätalouden vesiensuojelun toimenpiteitä. Näillä kaikilla toimenpiteillä pyritään vähentämään maa-alueilta tulevaa ravinnekuormitusta Joroisselkään.

Vesienhoitotyö pohjautuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2000/60/EY) Euroopan yhteisön vesipolitiikan suuntaviivoista joka tuli voimaan 22.12.2000. Direktiivin tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa pinta- ja pohjavesiä niin, ettei niiden tila heikkene ja että vesistöjen tila on vähintään hyvä koko EU:n alueella. Suomessa direktiivi on pantu toimeen lailla vesien- ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) ja siihen liittyvillä asetuksilla. Lisätietoa vesienhoidosta löytyy osoitteesta: <http://www.ymparisto.fi/vesienhoito>

Eri toiminnoissa kannattaa kiinnittää huomiota vesiensuojeluun

Tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittävässä asemassa on aktiivinen vesiensuojelutyö jonka pohjaksi tarvitaan mm. koulutusta ja tiedonvälitystä vesiin vaikuttavista toiminnoista sekä hyvistä toimintatavoista joilla vesiin joutuva kuormitus saataisiin vähennettyä. Joroisselän valuma-alueelle onkin suunniteltu mm. tilakohtaista neuvontaa maatalouden vesiensuojelun osalta ja myös mm. metsätalouden toimenpiteiden osalta vesiensuojelun huomioiminen on tärkeää. Valuma-alueelle kohdennetaan myös metsätalouden vesiensuojelun toimenpiteitä.

Tiedotusta yleisötilaisuuksissa

Etelä-Savon ELY-keskus on mukana Pro Joroisselkä ry:n iltatorilla torstaina 10.7. kertomassa ja keskustelussa Joroisten vesien tilasta ja vesiensuojelutoimenpiteistä.

Lisäksi Joroisten vesienhoidon toimintaryhmä järjestää syksyllä Joroisissa yleisötilaisuuden lokakuun loppupuolella 2014. Tilaisuudessa esitellään ajankohtaisia Joroisten vesiasioita ja vesienhoidon 2. suunnittelukierroksen kuulemisasiaa. Mukaan tilaisuuteen on tarkoitus saada myös informaatiota metsätalouden vesiensuojelusta sekä maatalouden seuraavan ohjelmakauden asioista mm. vesienhoidon kannalta.

Lisätietoa internetsivuilta:

Joroisten seudu vesienhoitosivut: <http://joroistenvedet.wordpress.com>

ProJoroisselkä- yhdistyksen sivut <http://projoroisselka.wordpress.com>

Vesienhoidon suunnittelu : <http://www.ymparisto.fi/vesienhoito>

Lisätietoja:

Etelä-Savon ELY- keskus:

Ympäristösuunnittelija Reijo Lähteenmäki 0295 024 206

Ympäristösuunnittelija Jani Pulkkinen 0295 024 142

Joroinen:

Pro Joroisselkä-yhdistys Eeva Koivula 050 4628485

Joroisten kunta, Petri Miettinen 040 6614342

Joroisten kalastusalue, Risto Salko 040 514 9261